

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Rundskriv

Landets fylkesmenn
Regionale helseforetak
Helseforetak

Nr.
I – 4/2006

Vår ref
200604297

Dato
08. juni 2006

Presisering av enkelte bestemmelser i lov 13. juni 1975 nr. 50 om svangerskapsavbrudd (abortloven) og forskrift 15. juni 2001 nr. 635 om svangerskapsavbrudd (abortforskriften) – abortnemndenes sammensetning og saksbehandling m.m.

1. Bakgrunn

Statens helsetilsyns særskilte tilsyn med abortnemndenes sammensetning og praksis i 2004 viser at dokumentasjonen av nemndenes behandling av begjæringer om svangerskapsavbrudd ikke er god nok. Den skriftlige begrunnelsen for nemndvedtakene er ofte mangelfull eller fraværende - noe som gjør etterprøvnbarhet i sakene umulig og svekker kvinnenes rettssikkerhet.

Andre forhold som er avdekket i tilsynet, er at melderutinene ikke følges godt nok. Svært få klagenemnder har jurist som det tredje medlem i nemnda slik det anbefales i forskriften § 12. Det samme gjelder bestemmelsen om kvinnelig representasjon i nemnda, jf. forskriften § 11. Tilsynet avdekket også manglende kontinuitet og stabilitet i nemndene. Dette kan resultere i at abortnemndene ikke får et felles erfaringsgrunnlag, som er nødvendig for å sikre en mest mulig ensartet behandling.

På bakgrunn av ulik praktisering og fortolkning av regelverket vil departementet i dette rundskrivet presisere kravene om

- korrekt behandling av protokoll, meldeskjema og journal
- dokumentasjon av begrunnelsen for vedtaket
- sammensetning av nemndene

2. Behandling av protokoll, abortjournal og meldeskjema

I 1994 ble det innført et eget registreringssystem for behandling av begjæring om svangerskapsavbrudd. Det omfatter abortjournal, protokoll og meldeskjema. Systemet skal sikre at alle obligatoriske protokoll- og abortjournalopplysninger og opplysninger som er meldepliktige for statistisk bruk blir registrert, jf. abortforskriften § 19 og Veileder for utfylling av skjema IK 1143 om behandling av svangerskapsavbrudd. Det gjelder også nemndas vedtak med henvisning til hvilke av abortlovens bestemmelser som ligger til grunn for innvilgelse eller avslag. Departementet vil presisere:

1. Protokollen og øvrige saksdokumenter om begjæring om svangerskapsavbrudd skal oppbevares på sykehuset separat fra kvinnens pasientjournal i 10 år, jf. abortforskriften § 19.
2. Journaldelen skal oppbevares sammen med kvinnens pasientjournal.
3. Meldeskjema skal oversendes aktuell instans for statistisk bearbeiding, se pkt 5.

3. Dokumentasjon av begrunnelsen for vedtaket

Ved alle nemndbehandlede begjæring om svangerskapsavbrudd skal vedtaket beskrive grunnlaget for avgjørelsen. Det gjelder både ved innvilgelse og avslag. Begrunnelsen skal innføres i protokollen, se nedenfor.

Ved innvilgelse av svangerskapsavbrudd skal begrunnelsen blant annet gis med henvisning til abortloven § 2 tredje ledd bokstav a, b, c, d, e eller kombinasjoner av disse. Ved avslag skal begrunnelsen kort gjengi de faktiske forhold som har vært bestemmende for vedtaket. Det skal opplyses om vedtaket var enstemmig. I tilfelle av dissens skal begrunnelsen til den dissenterende gjengis.

Begrunnelsen skal ved innvilgelse:

1. Vise til de regler vedtaket bygger på.
2. Vise til de faktiske forhold som vedtaket bygger på. Et vesentlig forhold er hvordan kvinnen selv bedømmer sin situasjon og hennes begrunnelse for begjæring om svangerskapsavbrudd.
3. Angi hvilke hovedhensyn det er lagt avgjørende vekt på under skjønnsutøvelsen i nemnda.

Nemndas begrunnelse jf. punktene 2 og 3 ovenfor skrives på eget ark som vedlegges protokollen. Denne delen av begrunnelsen skal ikke legges ved eller registreres i journalen eller vedlegges meldeskjemaet.

Begrunnelsen skal ved avslag:

1. Vise til de faktiske forhold som vedtaket bygger på i henhold til abortloven § 2. Et vesentlig forhold er også her hvordan kvinnen selv bedømmer sin situasjon og hennes begrunnelse for begjæring om svangerskapsavbrudd.

2. Angi hvilke hovedhensyn det er lagt avgjørende vekt på under skjønnsutøvelsen i nemnda.
3. Gjengi begrunnelse for eventuell dissens ved avslag.

Nemndas begrunnelse jf. punktene 1 til 3 ovenfor skrives på eget ark som vedlegges protokollen. Denne delen av begrunnelsen skal ikke legges ved eller registreres i journalen eller vedlegges meldeskjemaet.

4. Sammensetning av nemndene

Abortforskriften § 11 og § 12 stiller krav om sammensetning av primær- og klagenemnd. Erfaringene fra tilsynet viser at disse kravene ikke blir oppfylt. For å sikre kvalitet, kontinuitet og ensartet etterlevelse av regelverket vil departementet presisere følgende:

- Minst ett av medlemmene i primærnemnd bør være en kvinne.
- Minst ett av medlemmene i klagenemnda skal være en kvinne.
- Det tredje medlem i klagenemnda bør være jurist.
- Antall varamedlemmer bør begrenses. Det bør kun oppnevnes ett personlig varamedlem for hvert av nemndas medlemmer. Varamedlemmene skal ha tilsvarende kvalifikasjoner som de faste nemndsmedlemmene. På sykehus der det utføres mange svangerskapsavbrudd etter 12. uke, kan det eventuelt være to varamedlemmer.
- Nye medlemmer i nemndene må ha fått tilstrekkelig innføring i nemndsarbeidet.

Nemndsmedlemmene oppfordres til å delta på den regelmessige, nasjonale fagkonferansen for abortnemndene som arrangeres i regi av Sosial- og helsedirektoratet.

5. Tilleggsopplysninger - nye melderutiner

Fra 1. juli 2006 skal de obligatoriske opplysningene om svangerskapsavbrudd for statistisk registrering meldes elektronisk til Nasjonalt folkehelseinstitutt, Register over svangerskapsavbrudd.

Med vennlig hilsen

Elisabeth Salvesen e.f.
Fung. ekspedisjonssjef

Anne Sofie von Düring
seniorrådgiver

Kopi:
Sosial- og helsedirektoratet
Statens helsetilsyn